

LASTENSUOJELULAIN MUKAINEN HYVÄN KOHTELUN SUUNNITELMA

SISÄLTÖ

1. YKSIKKÖÄ KOSKEVAT TIEDOT	2
2. SUUNNITELMAN TAUSTA	2
3. HYVÄ KOHTELU YKSIKÖSSÄ	3 - 12
4. NUORTEN OIKEUS HYVÄÄN KOHTELUUN	12
5. OSALLISUUS OSANA HYVÄN KOHTELUN TOTEUTTAMISTA	12
6. SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN JA SEURANTA	12
7. ALLEKIRJOITUKSET	13

1. YKSIKKÖÄ KOSKEVAT TIEDOT

Toimintayksikön nimi
Attendo Vilppo
Toimintayksikön sijaintikunta
Hämeenkyrö

2. SUUNNITELMAN TAUSTA

Suunnitelman laatiminen ja osapuolet

Hyvän kohtelun suunnitelma on laadittu yhdessä yksikön lasten ja henkilökunnan toimesta yksikön lasten ajatusten pohjalta.

Attendo Vilpon lasten kanssa on keskusteltu hyvästä kohtelusta viikoittaisissa nuorten kokouksissa ja heidän kanssaan on käyty läpi suunnitelman tarkoitus, sen päämäärä ja se mihin toivomme lasten näkemyksiä ja miten heiltä saatua tietoa käytetään. Valmisteluun osallistuivat kaikki yksikön lapset ja alla on kuvattu mitä hyvä kohtelu lasten mielestä tarkoittaa:

- ♥ Että kunnioittaa toisen huonetta
- ♥ Että ei pahoita mieltä
- ♥ Että koputtaa, jos tulee toisen huoneeseen
- ♥ Että ei puhuttaisi muille asiattomasti millään kielellä
- ♥ Että pyydetäisiin anteeksi, jos on tehnyt väärin
- ♥ Että kunnioitettaisiin toista
- ♥ Että kaikki tunteet olisivat sallittuja, vaikka teot eivät olisikaan
- ♥ Että tunteita voisi ilmaista ilman pelkoa pilkasta ja torjunnasta
- ♥ Että omaa koskemattomuutta kunnioitettaisiin
- ♥ Että sovitusta asioista pidettäisiin kiinni kaikkien, mutta etenkin ohjaajien ja lasten välillä
- ♥ Että lasten tarpeisiin vastattaisiin riittävän nopeasti eikä viikkojen viiveellä

3. HYVÄ KOHTELU ATTENDO VILPPO

Hyvä kohtelu ja sen toteutus yksikössä

Attendo Vilpossa aikuiset pyrkivät turvaamaan kaikille lapsille arjessa päivittäin laadukkaan ja itsenäisen elämänkaaren sijoituksen aikana. Tämä tarkoittaa Vilpossa sitä, että hoito ja kasvatus toteutetaan niin yksilöllisesti kuin yhteisöllisesti. Lapsen yksilölliset tarpeet (fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset) huomioidaan siten, että lapsen itsensä kokemana hyvän elämänlaadun kriteerit täyttyisivät. Yhteisöllisyys perustuu Vilpossa yhteisiin sovittuihin sääntöihin ja toimintoihin sekä jokaisen lapsen ja aikuisen kunnioitukseen sekä fyysiseen että henkiseen koskemattomuuteen. Vilpossa huomioidaan jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet muun muassa viikkokalenteria luodessa sekä arjen toimintoja suunnitellessa. Lapsella on oikeus omaan mielipiteeseensä ja hänen tulee saada tunne siitä, että on tullut aikuisen toimesta kuulluksi.

Vilpossa lapsilla on oikeus osallistumiseen sekä oman mielipiteensä ilmaisuun kaikissa heitä koskevissa asioissa. Lasten näkemykset otetaan huomioon heidän ikätasonsa mukaisesti. Lapsia kohdellaan Vilpossa tasa-arvoisesti. Vilpossa järjestetään viikoittain nuorten palaveri (Nupa), jossa jokaisella on mahdollisuus kertoa/ehdottaa itselleen tärkeitä asioita, keskustellaan yleisistä asioista ja pyritään tekemään kaikkia osapuolia tyydyttäviä päätöksiä/ratkaisuja. Omaohjaajat pitävät lasten kanssa vähintään kerran viikossa omaohjaaja tunnin, jolloin käydään läpi lapselle tärkeitä asioita sekä tehdään suunnitelmia ja tavoitteita tulevaan. Tällöin myös arvioidaan aiemmin tehtyjä tavoitteita ja niiden toteutumista. Jokaisella lapsella on mahdollisuus keskusteluun päivittäin ohjaajan kanssa. Lapset osallistuvat aina myös hoito – ja kasvatussuunnitelman laadintaan, johon kirjataan heidän omat toiveensa, tavoitteensa ja tarpeensa.

Päivittäin henkilökunnan työtä ohjaa Suomen lait ja asetukset. Henkilökunta toimii ammatillisesti lapsen etua ajaen yhdessä lapsen sekä hänen verkostonsa kanssa. Pyrkimyksenä on, että ohjaajien tekemä työ olisi läpinäkyvää, avointa sekä rehellistä. Lapsille ja heidän läheisilleen on tiedotettu myös mahdollisista valitus ja palaute kanavista.

Arjessa koko yhteisö pyrkii noudattamaan yhteisesti sovittuja käytäntöjä ja mahdollisia epäkohtia pyritään välttämään ennaltaehkäisevästi, mutta joskus näihin voi puuttua vasta tilanteen sattuessa.

- Attendo Vilpossa kaikilla on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön ja fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
- Viihtyisät asuintilat, jossa mahdollisuus yhdessäoloon.
- Mielekäs arki, jokainen voi vaikuttaa omaan elämäänsä ikätasonsa mukaisesti.
- Toiminnallisuus, yhteinen tekeminen. Viikoittaiset Nuorten kokoukset (Nupa).
- Osallisuus ja lämmin vuorovaikutus päivittäin lasten ja aikuisten välillä.
- Turvallisuus, lämpö
- Asiakastyytyväisyys kyselyt sekä palautteen antaminen säännöllisesti, jopa päivittäin.
- Osallistuminen arkeen, oman elämän suunnitteluun. Viikoittaiset omaohjaaja keskustelut, asiakassuunnitelmanneuvottelut.

3.1 Ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ja ylläpitäminen

Attendo Vilpon hoitofilosofiana on, että toimintaa ei ohjata ylhäältä alaspäin vaan kaikki pääsevät osallistumaan päätöksentekoon silloin kun se on mahdollista. Lapsia ohjataan siten, että kaikilla on oikeus päättää itseään koskevista asioista. Lisäksi pyritään opettamaan, että kaikilla, joilla on oikeuksia, on myös velvollisuuksia ja on tärkeä opetella kantamaan vastuuta omista päätöksistään. Itsemääräämisoikeus ei kuitenkaan tarkoita heitteillejättöä vaan lapsi saa harjoitella päätöksentekoa turvallisesti ja siihen saa tukea. Lapsilla on oikeus erehtyä ja oppia omista virheistä.

Lapsen ja heidän vanhempien kulttuurisia taustoja ja uskonnollisia vakaumuksia kunnioitetaan. Lapsia tuetaan käymään vakaumuksensa mukaisissa tilaisuuksissa ja harjoittamaan edustamaansa uskontoa. Lapsen ruokavalio huomioidaan yksilöllisesti. Attendo Vilpon lapsella on oikeus valita itselleen mieluisa harrastus. Lapsen ystävyysuhteita tuetaan ja ystävät saavat käydä vierailuissa Vilpossa. Lapsella on oma puhelin käytössään. Omaohjaajat käyvät lasten kanssa läpi tulevien neuvottelujen sisällöt etukäteen, jotta omaohjaaja voi tarvittaessa neuvottelussa edustaa lasta, jos tämä kokee haastavaksi kertoa näkemyksiään monen aikuisen läsnä ollessa. Attendo Vilpossa henkilökunnalle järjestetään säännöllisesti koulutusta hyvään kohtaamiseen sekä vuorovaikutukseen liittyen.

Mikäli itsemääräämisoikeutta tai osallistumista joudutaan rajaamaan tai niihin muuten puuttumaan, kirjataan tehdyt rajaukset lapsen asiakastietoihin ja niistä tehdään tarvittavat päätökset. Puuttumiseen tulee myös aina olla selkeä lastensuojelulakiin pohjautuva peruste eikä muita lievempiä keinoja ole sillä hetkellä käytettävissä. Lapselle ja hänen huoltajalleen annetaan aina viipymättä tieto päätösten tai rajoitusten sisällöstä, niiden perusteista ja käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista ymmärrettävässä muodossa ja lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Vilpon henkilökunta kannustaa ja tukee lasta pitämään yhteyttä hänen asioistansa vastaavaan sosiaalityöntekijään. Osa sosiaalityöntekijöistä tapaa lasta myös Vilpossa erikseen sovittuna ajankohtana.

3.2. Menettelytavat hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia

Vilpon arjen toiminta lasten kanssa perustuu normaalin arjen elämiseen turvallisessa/välittävässä kasvuympäristössä selkeissä säännöissä ja rajoissa. Henkilökunnan koulutus ja ohjaus ovat oleellisessa osassa rajoitteiden ja pakotteiden käytön ehkäisemisessä. Attendo Vilpon hoitofilosofia ei suosi pakotteiden ja rajoitteiden käyttöä. Pidämme tärkeänä, että lapsella on voimassa oleva asiakassuunnitelma, joka ohjaa henkilökunnan tekemää yksilöllistä työskentelyä yksikön lasten kanssa.

Lapset ovat osallisena ja voivat vaikuttaa omaan elämäänsä, koska he ovat parhaita oman elämänsä asiantuntijoita. Lapsille luo turvallisuutta ja mielekkyyttä arjessa se, että heillä on omat tulevaisuuden tavoitteet, suunnitelmat sekä unelmat. Näistä asioista keskustellaan lähes päivittäin arjessa ja niihin palataan syvemmin viikoittaisissa omaohjaaja keskusteluissa. Henkilökunta pyrkii avoimeen, rehelliseen vuorovaikutukseen lasten kanssa sekä toimimaan ohjaavasti sekä ennaltaehkäisevästi sekä aktiivisesti seuraavat lasten käyttäytymistä/toimia sekä tarvittaessa ohjaavat lasta hänelle asetettuihin sääntöihin ja rajoihin, joihin lapsi itse on sitoutunut. Lapsille tuodaan sijoituksen aikana esiin keskustelujen avulla, että jokaisella ihmisellä on oikeuksia mutta myös velvollisuuksia ja yhteiskunnan lakeja ja sääntöjä tulee noudattaa. Vilpossa ajatellaan, että kasvatuksellisten rajojen tarkoituksena on kasvattaa lasta, ei rangaista.

3.3 Nuorten ja työntekijöiden turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa

Attendo Vilpon henkilökunta on koulutettu ennakoimaan mahdollisia väkivallanuhka tilanteita mm. AVEKKI-koulutuksella jatkossa kouluttaudumme MAPALLA. Mikäli väkivallanuhka on olemassa, ohjataan muut lapset pois tilanteesta, jos se on mahdollista. Tieto mahdollisesta väkivallanuhkasta välitetään heti kaikille Vilpossa sillä hetkellä työskentelevälle henkilökunnalle ja henkilökunta tekee suunnitelman ketkä hoitaa olemassa olevaa uhkatilannetta, ja ketkä keskittyvät muiden lasten hoitoon ja turvaamiseen. Harkinnan mukaan paikalle voidaan hälyttää sopimusvartijat tai soittaa hätäkeskukseen. Lasten kanssa jälki puidaan hankalakin tilanteet, jotta lapsi saa purkaa omia tuntemuksiaan ja keskustelun avulla voidaan lisätä lapsen turvallisuuden tunnetta ikävistä kokemuksista huolimatta. Pyrkimyksenä on, ettei ketään jätetä asioiden kanssa yksin

3.4 Attendo Vilpossa käytössä olevat rajoitustoimenpiteet ja niiden toteuttaminen

Attendo Vilpossa voidaan käyttää seuraavia rajoitustoimenpiteitä huostaanotettuun tai kiireellisesti sijoitettuun nuoreen:

- **Aineiden ja esineiden haltuunotto.**

Tämä tarkoittaa sitä, että joskus, kun olet sijaishuollossa, aikuiset voivat ottaa sinulta pois aineita tai esineitä, jotka voivat olla vaarallisia. Esimerkiksi alkoholia, huumeita tai terveydelle haitallisia esineitä. Tätä tehdään vain, jos he näkevät, että niitä käytetään väärin tai voivat aiheuttaa väärää. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi, jos uhkailet muita ihmisiä tai käyttäydyt aggressiivisesti.

He voivat myös ottaa pois aineita, kuten tupakkaa tai nikotiinituotteita, jos he näkevät ne. Mutta he eivät voi tehdä henkilötarkastusta tai tutkia huonettasi pelkästään tupakkaa etsiessään. Tupakat otetaan pois vain, jos ne näkyvät tai ne löytyvät tarkastuksen aikana.

Aikuiset voivat palauttaa ottamansa asiat sinulle, kun olet 18-vuotias tai kun palaat kotiin. Alkoholia ei palauteta, ja huumeet, aseet tai räjähteet annetaan aina poliisille. Aikuiset tekevät nämä päätökset, ja sinulle kerrotaan, jos jotain otetaan pois. On aina tärkeää tukea ja kannustaa sinua, erityisesti tupakoinnin lopettamisessa, ja jos tarvitset apua, lääkäri voi auttaa.

- **Henkilöntarkastus**

Henkilöntarkastuksella tarkoitetaan aikuisten tekemää tarkistusta siihen, mitä sinulla on päälläsi tai vaatteidesi ja ihosi välissä. Se voi sisältää esimerkiksi naulakkoon ripustettujen vaatteiden tarkastamisen tai taskujen tyhjentämisen. Myös matka- tai käsilaukun tarkastaminen lasketaan henkilöntarkastukseksi. Aikuiset voivat tehdä tämän, jos heillä on perusteltu syy epäillä, että sinulla voi olla päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita tai välineitä, tai esineitä, jotka voivat olla vaaraksi sinulle tai toisille.

Henkilöntarkastus tehdään vain, kun on todellinen tarve, eikä se ole rajoittamista. Pienten lasten osalta tarkoitus on ottaa pois myrkylliset aineet tai vaaralliset esineet, ja se on tehty heidän turvallisuutensa vuoksi. Henkilöntarkastus tehdään vain niille lapsille, joihin perusteet kohdistuvat.

Tarkastuksen suorittaa Vilppon kasvatusjohtaja tai hänen valtuuttamansa ohjaaja, ja paikalla on oltava kaksi henkilökunnan jäsentä, jotka yleensä ovat samaa sukupuolta kuin sinä. Poikkeus on, jos paikalla oleva ohjaaja on sairaanhoitaja tai lähihoitaja.

Joskus eri sukupuolta oleva ohjaaja voi olla mukana, jos se on välttämätöntä turvallisuuden vuoksi. Sukupuolirajoituksesta voidaan poiketa vain äärimmäisissä tilanteissa. Henkilöntarkastuksesta ei tehdä erillistä päätöstä, mutta se kirjataan päivittäisraporttiin, jotta se voidaan tarkistaa myöhemmin. Rajoitusten käyttö arvioidaan yksilöllisesti yhdessä sinun kanssasi, kun olet valmis ymmärtämään tilanteen.

- **Henkilökatsastus**

Lapselle voidaan tehdä henkilökatsastus, jos on perusteltua syytä epäillä, että hän on käyttänyt päihdyttäviä aineita. Henkilökatsastus tarkoittaa, että epäilty käyttö selvitetään puhalluskokeella, veri-, virtsa- tai sylkinäytteellä. Näytteenotto voidaan tehdä Vilppossa tai terveyskeskuksessa, lukuunottamatta verikokeita, jotka voidaan tehdä vain terveydenhuollossa. Katsastus tulee suorittaa niin, ettei siitä aiheudu lapselle tarpeetonta haittaa. Henkilökatsastuksen suorittaa Vilppon kasvatusjohtaja tai hänen määräämänsä ohjaaja. Sairaanhoitaja ja lähihoitaja voivat suorittaa katsastuksen yksin, muun ammattinimikkeen omaavat ohjaajat tekevät sen kaksin. Henkilökatsastusta ei saa tehdä eikä sitä tehtäessä saa olla läsnä lapsen kanssa eri sukupuolta oleva henkilö, paitsi jos kyseessä on sairaanhoitaja tai lähihoitaja. Tästä voidaan poiketa vain, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi. Jos lapsi kiistää päihteidenkäytön tai tuloksen luotettavuus on muusta syystä aiheellista varmistaa, näyte on lähetettävä asianmukaisesti tarkistettavaksi. Positiivinen testitulokset voi osoittautua vääräksi ja lapsella on oltava oikeus tarkastuttaa testitulokset. Käytännössä tämä tarkoittaa, että näyte toimitetaan laboratorioon tarkastettavaksi ja ristiriitatilanteessa analyysi uusitaan lapsen oikeusturvan varmistamiseksi.

Henkilökatsastuksesta on aina tehtävä päätös, mutta se ei ole valituskelpoinen. Päätös lähetetään aina tiedoksi myös lapselle, tämän huoltajalle sekä sosiaalityöntekijälle. Päätös kirjataan lapsen päivittäisraporttiin, jotta voidaan turvata niin lapsen kuin ohjaajien jälkikäteinen seuranta ja valvonta. Rajoituksen lapsikohtainen arviointi; Vilppossa on arvioitava rajoituksen käyttöä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

- **Omaisuuksien ja lähetysten tarkastaminen**

Jos epäillään, että lapsi on käyttänyt päihdyttäviä aineita, hänen kanssaan voidaan tehdä henkilökatsastus. Tämä tarkoittaa, että epäilty käyttö selvitetään esimerkiksi puhalluskokeella, veri-, virtsa- tai sylkinäytteellä. Näytteet voidaan ottaa Vilppossa tai terveyskeskuksessa, lukuun ottamatta verikokeita, jotka tehdään ainoastaan terveydenhuollossa. Katsastuksen tulee tapahtua niin, ettei siitä aiheudu lapselle tarpeetonta haittaa.

Henkilökatsastuksen suorittaa Vilppon kasvatusjohtaja tai hänen valtuuttamansa ohjaaja. Sairaanhoitaja ja lähihoitaja voivat tehdä katsastuksen yksin, kun taas muun ammattinimikkeen omaavat ohjaajat tekevät sen kaksin. Katsastusta ei saa tehdä eikä siihen osallistua lapsen kanssa eri sukupuolta oleva henkilö, ellei kyseessä ole sairaanhoitaja tai lähihoitaja. Tästä poiketaan vain, jos toimenpide on välttämätön lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

Jos lapsi kiistää päihteiden käytön tai tuloksen luotettavuus on epävarma, näyte lähetetään laboratorioon tarkistettavaksi. Positiivinen testitulokset tarkistetaan uudelleen lapsen oikeusturvan varmistamiseksi.

Henkilökatsastuksesta tehdään aina päätös, mutta se ei ole valituskelpoinen. Päätös lähetetään tiedoksi lapselle, hänen huoltajalleen ja sosiaalityöntekijälle. Päätös kirjataan myös lapsen päivittäisraporttiin, jotta se voidaan tarkistaa myöhemmin. Rajoituksen käyttöä arvioidaan yksilöllisesti lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

- **Liikkumisvapauden rajoittaminen**

Liikkumisvapauden rajoittaminen tarkoittaa sitä, että lapselle voidaan määräaikaaisesti kieltää poistuminen Vilppon alueelta tai tietyn asumisyksikön tiloista. Tämä päätös tehdään, jos se on välttämätöntä lapsen hoidon kannalta ja lapsen edun mukaista. Tällainen rajoitus voi tapahtua, jos lapsi on otettu huostaan esimerkiksi päihteiden käytön, vakavan rikoksen tai muun vaarallisen käyttäytymisen vuoksi.

Rajoituksen tarkoituksena on suojella lasta eikä rankaista häntä. Lapsi voi poistua määritellyltä alueelta vain aikuisen seurassa, esimerkiksi työntekijän kanssa. Rajoituksen aikana pyritään mahdollistamaan lapsen tavalliset toiminnot, kuten harrastukset ja retket, ja ohjaaja voi osallistua niihin lapsen kanssa. Lapsen koulunkäynti taataan myös rajoituksen aikana, joko Vilppon koulussa, ohjaajan seurassa tai hankkimalla lapselle sairauslomaa.

Liikkumisvapauden rajoittaminen ei saa kestää yhtäjaksoisesti yli seitsemää vuorokautta eikä yhteensä yli 30 vuorokautta ilman uutta päätöstä. Rajoitusta ei saa määrätä laajempaan tai pidempään kuin lapsen hoito ja kasvatus välttämättä edellyttävät. Päätös rajoituksen käytöstä tehdään yhdessä sosiaalityöntekijän ja huoltajien kanssa, ja se on arvioitava uudelleen heti, kun se ei ole enää välttämätön.

Liikkumisvapauden rajoittamisesta päättää Vilppon johtaja tai hänen valtuuttamansa ohjaaja enintään seitsemän vuorokauden kestävässä rajoituksissa. Jos rajoitus kestää yhteensä enintään 30 vuorokautta, päätöksen tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Päätös on valituskelpoinen ja se tiedotetaan aina lapselle, huoltajalle ja sosiaalityöntekijälle. Päätös kirjataan lapsen päivittäisraporttiin, jotta seuranta ja valvonta voidaan varmistaa. Rajoituksen käyttöä arvioidaan yksilöllisesti yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

- **Kiinnipitäminen**

Kiinnipitäminen Vilppossa tarkoittaa sitä, että johtaja tai ohjaaja voi ottaa lapsen kiinni, jos lapsi käyttäytyy sekavasti tai uhkaavasti ja on todennäköistä, että hän voisi vahingoittaa itseään tai muita. Tämä voidaan tehdä vain, jos kiinnipitäminen on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän uhan vuoksi tai estääkseen merkittävää omaisuuden vahingoittumista. Kiinnipitäminen voi sisältää myös lapsen siirtämisen rauhoittumishuoneeseen. Se tarkoittaa fyysisistä kiinnipitämistä ilman välineiden käyttöä.

Kiinnipitäminen on oltava hoidollista ja huollollista luonteeltaan, eikä sitä saa käyttää ennakkollisena toimenpiteenä ilman välitöntä vaaraa. Kiinnipitäminen on viimeinen keino ja sitä tulee käyttää vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä. Toimenpide on lopetettava heti, kun se ei ole enää tarpeen lapsen rauhoittamiseksi. Kiinnipitämisen liioittelusta on säädetty rikoslaissa.

Voimakkeina käytettäessä on huomioitava tilanteen tärkeys, kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus ja muut olosuhteet. Terveystieteiden ammattilaisen on tutkittava lapsi kiinnipidon jälkeen, jos näkyviä vammoja ilmenee, lapsi pyytää tutkimusta tai kertoo vahingoittumisesta. Kaikki vammat, tutkimukset ja pyynnöt on dokumentoitava.

Kiinnipitämisestä ei tehdä erillistä päätöstä eikä se ole valituskelpoinen. Kiinnipitämisen käyttäjän on annettava kirjallinen selvitys, joka lähetetään tiedoksi lapselle, huoltajalle ja sosiaalityöntekijälle. Selvitys kirjataan myös lapsen päivittäisraporttiin varmistaakseen seurannan ja valvonnan. Kiinnipitämisen käytön tulee olla jatkuvasti arvioitavaa yhdessä lapsen kanssa, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

- **Yhteydenpidon rajoitus**

Yhteydenpidon rajoittaminen Vilpossa tarkoittaa, että tietyin ehdoin voidaan rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään valvotusti tai kokonaan kieltää tapaamiset. Samoin lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muilla välineillä voidaan rajoittaa, joko kieltämällä yhteydenpito tai valvomalla sitä. Yksittäisiä kirjeitä tai muita luottamuksellisia viestejä ei voida lukea tai pidättää, mutta sijaishuoltoapaikalla on oikeus ottaa haltuunsa lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet ja rajoittaa niiden käyttöä, kuten puhelimen tai tietokoneen ottaminen väliaikaisesti haltuun.

Yhteydenpidon rajoittaminen ei saa estää lapsen oikeutta pitää yllä turvallisia ihmissuhteita, ja sijaishuoltoapaikan valinnassa on otettava huomioon lapsen mahdollisuus ylläpitää läheissuhteitaan. Sosiaalityöntekijän ja Vilpon on tuettava ja edistettävä lapsen yhteydenpitoa vanhempiinsa ja muihin läheisiin. Yhteydenpidosta sovitaan asiakkassuunnitelmanneuvottelussa yhdessä huoltajien ja sosiaalityöntekijän kanssa.

Yhteydenpidon rajoittamista voidaan kuitenkin harkita päätöksellä vain, jos se on välttämätöntä lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen kannalta ja kun rajoittamatta jättämisestä aiheutuisi vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle. Päätös yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä yksilöllisen harkinnan perusteella jokaiselle lapselle erikseen.

Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä rajoituksesta voi päättää myös Vilpon johtaja, mutta jos rajoitusta tarvitaan jatkamaan tai sen tarve ylittää 30 vuorokautta, päätöksestä vastaa sosiaalityöntekijä tai johtava viranhaltija. Yhteydenpidon rajoittamisesta tehdään kirjallinen päätös, joka on määräaikainen, enintään yksi vuosi kerrallaan. Päätös annetaan tiedoksi lapselle, lapsen huoltajalle ja muulle henkilölle, jonka yhteydenpitoa on rajoitettu. Päätöksessä määritellään rajoituksen syy, kohdistuvat henkilöt, rajoituksen laajuus ja voimassaolon kesto. Yhteydenpidon rajoitus on poistettava heti, kun se ei enää ole tarpeellista.

Yhteydenpidon rajoittamispäätöksestä voi hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta. Muutosta voivat hakea 12 vuotta täyttänyt lapsi, lapsen huoltaja sekä muu henkilö, johon yhteydenpitoa lapseen on rajoitettu. Päätös on valituskelpoinen, ja valituksen voi tehdä oman kotikunnan hallinto-oikeuteen. Päätös lähetetään tiedoksi lapselle, hänen huoltajalleen ja sosiaalityöntekijälle. Lisäksi päätös kirjataan lapsen päivittäisraporttiin varmistaakseen seurannan ja valvonnan.

Vilpon henkilökunnan tehtävänä on antaa ymmärrettävästi tietoa muutoksenhaku- ja oikeussuojakeinoista lapselle ja huoltajille, ja päätöksessä tulee olla mukana muutoksenhakuohjeet. Rajoituksen lapsikohtainen arviointi Vilpossa on suoritettava yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään päätöksen merkityksen.

Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Jos lapsi on poistunut luvattomasti lastensuojelulaitoksesta tai ei palaa sinne ennalta sovitusti luvallisen poistumisen jälkeen, laitoksen on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen. Lisäksi laitoksen on ilmoitettava lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen sijaishuollosta vastuussa olevalle viranomaiselle. Kun lapsen olinpaikka on selvitetty, laitoksen ja lapsen sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen tulee yhdessä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa sinne vapaaehtoisesti.

Lapsen palauttamisesta ja siihen liittyvästä kuljettamisesta ja sen turvallisesta järjestämistävästä päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kiireellisissä tilanteissa päätöksen tekee laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Lapsen kuljettamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä, jolla on tarvittava ammatillinen pätevyys, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen. Lapsen etsinnästä ja kuljettamisesta on tehtävä asianmukaiset kirjaukset sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin.

Lapsen kuljettamisen aikana lapselle kuljettava henkilö voi suorittaa henkilöntarkastuksen kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi kuljetuksen aikana voi ottaa haltuun lapsen hallussa olevat aineet ja esineet, jotka voivat aiheuttaa vaaraa. Kiinnipitäminen voi olla tarpeen lapsen sekavan tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi, jos on todennäköistä, että lapsi vahingoittaisi itseään tai muita. Kiinnipitäminen on toteutettava turvallisella tavalla ottaen huomioon lapsen ikä, sukupuoli, kulttuuri- ja uskonnollinen tausta sekä yksilöllinen tilanne. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. Laitoksen johtajalle on annettava kirjallinen selvitys kiinnipitämisestä, ja lapsen terveydentila on tutkittava, jos kiinnipitämisestä aiheutuu vammoja tai fyysisiä jälkiä. Liiioittelusta säädetään rikoslain mukaisesti.

- **Eristäminen**

Vilppossa ei käytetä eristystä.

Lyhyesti:

Päätöksen rajoittamistoimenpiteestä tekee Vilppon kasvatusjohtaja tai hänen valtuuttamansa ohjaaja tai lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Päätös pohjautuu johtajan sekä henkilökunnan arvioon rajoitustoimenpiteen tarpeellisuudesta tai välttämättömyydestä ja se arvioidaan aina tapauskohtaisesti laissa asetetuin kriteerein. Rajoitukset toteutetaan aina lievimmällä mahdollisella tavalla ja ne keskeytetään aina heti, kun rajoittamiselle ei enää ole tarvetta. Rajoitustoimenpiteestä tehdään aina kirjaus asiakastietojärjestelmään, siitä tehdään myös rajoituspäätöksen lapsikohtainen arvio. Lapsen mielipide kuullaan henkilökohtaisesti ja se kirjataan päätökseen ja päivittäiskirjauksiin. Lapsen huoltajien mielipide kuullaan joko henkilökohtaisesti tai puhelimitse ja myös nämä kirjataan. Alkuperäinen rajoituspäätös säilytetään lapsen virallisessa kansiossa ja se pidetään näkyvillä henkilökunnan toimistossa, niin kauna kuin päätös on voimassa. Rajoituspäätös dokumentti annetaan lapselle itselleen sekä kopio lähetetään huoltajalle sekä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Mikäli rajoituspäätös on valituskelpoinen, toimitetaan rajoituspäätöksen mukana ohjeistus siitä, miten ja mihin päätöksestä voi valittaa. Tarvittaessa Vilppon henkilökunta auttaa lasta valituksen tekemisessä.

Rajoituksen lapsikohtainen arviointi

Sijaishuoltopaikassa on arvioitava rajoituksen käyttöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

Arvioinnissa on käytävä lapsen kanssa läpi

- rajoitukseen johtanutta tilannetta
- rajoituksen käytön tarvetta ja perusteita
- rajoituksen toteuttamistapaa ja toimenpiteeseen osallistuneen henkilöstön toimintaa tilanteessa
- rajoituksen vaikuttavuutta sekä
- muutoksenhakuoikeus ja oikeussuojakeinot.

Rajoitus ja sen toteuttamistapa on käytävä läpi myös huoltajien kanssa, jollei se ole mahdotonta tai ilmeisen tarpeetonta.

Tavoitteena on, että aikuiset ja lapsi arvioisivat omaa toimintaansa yhdessä toisiaan kuullen. Rajoitusten läpikäyminen toimii ammatillisen kehittymisen välineenä aikuisille ja lisää lapsen vastuunottoa omasta käyttäytymisestään. Parhaassa tapauksessa pystytään välttämään vastaavien tilanteiden toistuminen.

Tieto lapsen kohdistetuista rajoituksista sekä selvitys rajoituksen lapsikohtaisesta arvioinnista pitää toimittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle viipymättä.

Sosiaalityöntekijän on arvioitava lapsen kokonaistilanne, jos lapseen on kohdistettu useita, peräkkäisiä, yhtäaikaista tai pitkäaikaista rajoituksia.

Kokonaisarviossa sosiaalityöntekijän on arvioitava

- onko lapsella sopiva ja riittävä hoito
- ovatko tarjotut tukitoimet ja palvelut lapselle oikeanlaiset ja riittävät
- onko lapsen sijoituspaikka sopiva, eli
vastaavatko sijaishuoltopaikan henkilöstön määrä ja osaaminen sekä tilat lapsen tarpeita ja pystyykö sijaishuoltopaikka vastaamaan juuri kyseisen lapsen tarpeisiin.

Sosiaalityöntekijän on keskusteltava lapsen ja huoltajien kanssa rajoituksista ja niiden perusteista, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta.

Rajoitustoimenpiteet toteutetaan seuraavan ohjeistuksen mukaan:

- Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen rangaistuksena on kiellettyä.
- Rajoitustoimenpiteet toteutetaan aina mahdollisimman turvallisesti, lapsen ihmisarvoa kunnioittaen.
- Toimenpiteitä voidaan käyttää vain siinä määrin kuin lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus tai lapsen huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen välttämättä vaatii.
- On valittava aina lievin mahdollinen toimenpide. (THL, Lastensuojelun käsikirja)

3.5 Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen

Mikäli rajoitustoimenpiteen läpikäyminen ei ole mahdollista etukäteen käydään ne asianosaisten kanssa läpi heti kun se on mahdollista. Kiinnipidosta järjestetään keskustelu heti kiinnipidon päätyttyä ja mikäli nuori tai ohjaaja kokee tarpeelliseksi lääkärintarkastuksen, se järjestetään.

Rajoitustoimenpiteestä ilmoitetaan vanhemmille ja vastuusosiaalityöntekijälle sekä arvioidaan rajoituksen vaikutusta hoito- ja kasvatussuunnitelmaan sekä asiakassuunnitelmaan.

Lapsen kanssa käydään tilanteen rauhoitettua uudelleen keskustelu rajoitustoimenpiteestä/päätöksestä ja tästä kirjataan erillinen rajoitustoimenpiteen arvio lomake, joka välitetään asianosaisille.

Uhkaavat tilanteet käydään aina läpi kaikkien läsnä olleiden kanssa ja tarjotaan mahdollisuutta käsitellä niitä myös esim. työterveyshuollon tai esimiehen kanssa.

3.6 Kuinka lapset voivat hakea asioihin muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksiaan

Lapselle kerrotaan sijoituksen alussa, rajoitustoimenpiteiden yhteydessä sekä aina tarvittaessa hänen oikeudestaan tehdä muistutus, kantelu tai valittaa päätöksestä. Vilppon henkilökuntaa tukee nuorta näiden tekemisessä.

Attendo Lastensuojelupalveluissa muistutuksen vastaanottaa aluejohtaja:

Teemu Peltomäki

teemu.peltomaki@attendo.fi

Lapsi voi myös tehdä muistutuksen myös suoraan sijaintikunnan johtavalle viranhaltijalle

Kunnan yhteyshenkilö:

Johtava sosiaalityöntekijä, Reetta Peltonen puh. +358 447865321

Hämeenkyrön kunnan potilasasiamies/sosiaalivastaava:

Sosiaalivastaava@pirha.fi, puh. 040 504 5249 (Ma-To klo 9-11)

Potilasasiamies: Maija Urpo, puh. 0444739734 tai Taija Mehtonen 0408004186

potilasasiamies@pirha.fi, os. Hatanpäänkatu 3, 33900 Tampere

Kantelu

Lapselle kerrotaan, että hänellä on mahdollisuus tehdä kirjallinen kantelu valvovalle viranomaiselle eli Aluehallintoviranomaiselle tai kunnalle (yllä yhteystiedot).

Kantelun voi tehdä silloin, kun lapsi katsoo kantelun kohteena olevan organisaation tai henkilön menettelyn tai toiminnan olevan lainvastaista, virheellistä tai epäasianmukaista. Kantelun voi tehdä myös tehtävien laiminlyönnin perusteella. Kantelu tehdään kirjallisesti. Tarvittaessa ohjaajat antavat lapselle apua kantelun laatimiseksi.

Länsi- ja Sisäsuomen aluehallintovirasto (AVI)

PL 5, 13035 AVI

kirjaamo.lansi@avi.fi

Puhelinvaihte: 0295 016 000

Faksi: 06-317 4817

Avoimna: ma-pe klo 8.00–16.15

www.oikeusasiamies.fi sivulta löydät erillisen lomakkeen kantelun tekemiseen

Eduskunnan oikeusasiamiehen yhteystiedot

Sähköposti:oikeusasiamies@eduskunta.fi

Postiosoite

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
00102 Eduskunta

Puhelin 09*4321, eduskunnan vaihde
Faksi 09 432 2268

Käyntiosoite

Arkadiankatu 3, 2. kerros, Helsinki
Oikeusasiamiehen kanslia on avoinna asiakkaille
ma - pe klo 9 - 15.

Asiakkaiden tulee voida todistaa henkilöllisyytensä turvallisuussyistä.

Sisäänkäynti on esteetön

Eduskunnan oikeusasiamiehen puoleen voi kääntyä, kun epäilee, että viranomainen tai

virkamies ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan tai jos epäilee, että perus- ja ihmisoikeudet eivät ole toteutuneet asianmukaisesti.

4. NUORTEN OIKEUS HYVÄÄN KOHTELUUN

Lasten oikeuksia suojelevat YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja Suomen lait, kuten Suomen perustuslaki ja lastensuojelulaki.

Lasten oikeuksien sopimus pohjautuu neljään yleisperiaatteeseen:

- Lapsia ei saa syrjiä.
- Lapsen etu pitää ottaa huomioon.
- Lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen.
- Lapsen näkemystä pitää kunnioittaa.

<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/>

Suomen perustuslaissa puolestaan säädetään, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Lastensuojelulaki asettaa lapsen edun ensisijaiseksi kaikessa lastensuojelutoiminnassa. Lapsella on lastensuojelulain mukaisesti aina oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin siten kuin laissa tarkemmin säädetään.

Nämä periaatteet ja lähtökohdat toimivat pohjana kaikelle yksikön toiminnalle ja luovat oikeusperustan lasten hyvän kohtelun toteuttamiselle.

5. OSALLISUUS OSANA HYVÄN KOHTELUN TOTEUTTAMISTA

Lapset elävät yhdessä ohjaajien kanssa arkea, jolloin he ovat osallisena siihen niin yksilönä kuin yhteisönjäsenenä. Lasten tarpeet muuttuvat samoin heidän elämäntilanteensa. Lapset saavat tuoda esiin omia tarpeitaan sekä mielipiteitään ja niihin pyritään ohjaajien taholta vastaamaan mahdollisimman nopeasti ja lapsen edun mukaisesti. Tarvittaessa asioista keskustellaan lapsen vanhempien kanssa sekä vastuusosiaalityöntekijän kanssa. Ohjaajat ottavat vastaan palautetta päivittäin mutta myös Nuorten palaverissa viikoittain, jota lapset toiminnasta antavat. Palautteen pohjalta ohjaajat muokkaavat omaa työtään tai arkea siten, että lapset kokevat myös tullessa kuulluksi. Lapsilta on kerätty kirjallisesti sekä suullisesti tietoa siitä, miten he kokevat tai mitä heille tarkoittaa hyvä kohtelu. Tiedot on kirjattu ylös nuorten palaveri

muistioon ja niiden pohjalta on tehty myös Vilppoon Hyvän kohtelun huoneentaulu kaksi eri kertaa. Nämä taulut ovat esillä Vilpon seinällä sekä uusin on liitteenä tässä suunnitelmassa.

6. SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN JA SEURANTA

Asiakkailta, henkilökunnalta ja palautteen kautta saadut kehittämistarpeet ja aikataulu toimenpiteiden toteuttamisesta

Vuoden 2024 kehittämistarpeet ovat:

- 1) Omaohjaajuus. Yksilöllinen työ tavoitteellisemmaksi tavataan perhettä vähintään 3 x / vuosi
- 2) Tiimiytyminen. Näitä toimenpiteitä arvioidaan touko -elo- ja joulukuussa 2024.
- 3) Palautteenanto: Yhteisten toimintatapojen vahvistaminen. Avoin ja välitön palaute.

Työryhmä on sitoutunut vastuullisesti näihin toimenpiteisiin.

7. ALLEKIRJOITUKSET

Paikka ja päiväys 5.1.2024 Hämeenkyrö
Allekirjoitus